

برستانی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۲۷/۵۰۷۸۷ مورخ ۱۳۸۸/۱۰/۰۹ و شماره ۱۰/۱۹۵۶۴/۱۰/۱۹ مورخ ۱۳۸۸/۰۴/۲۷ و پیرونامه‌های شماره ۸۸/۳۰/۳۷۱۳۵ مورخ ۱۳۸۸/۱۰/۲۹ و شماره ۸۸/۳۰/۳۷۰۲۳ مورخ ۱۳۸۸/۱۰/۱۹ و شماره ۸۸/۳۰/۳۶۹۹۹ مورخ ۱۳۸۸/۱۰/۱۷ و شماره ۸۸/۳۰/۳۶۸۹۷ مورخ ۱۳۸۸/۱۰/۲ و شماره ۸۸/۳۰/۳۶۵۵۹ مورخ ۱۳۸۸/۸/۲۷

لایحه مجازات اسلامی

مصوب جلسه مورخ بیست و پنجم آذرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و هشتاد و هشت مجلس شورای اسلامی که بر اساس اصل ۸۵ قانون اساسی به تصویب کمیسیون قضائی و حقوقی رسیده است، در جلسات متعدد شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

- ۱- پرداخت دیه مذکور در قسمت اخیر ماده (۴۳۹)، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۲- در ماده (۴۴۱) عدم جواز قصاص عضو قبل از سرایت، خلاف موازین شرع شناخته شد. (به مسأله ۱۰ القسم‌الثانی فی قصاص مادون‌النفس تحریرالوسیله مراجعه شود). همچنین عبارت «مانند آنکه جنایتی که از سرایت پدید می‌آید، غیر عمدی باشد» باید اصلاح یا حذف شود.
- ۳- ماده (۴۴۸) خلاف موازین شرع است. (به مسأله ۱۹ القسم‌الثانی فی قصاص مادون‌النفس تحریرالوسیله مراجعه شود).
- ۴- در ماده (۴۵۶) پرداخت خسارت مازاد بر دیه بوسیله جانی، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۵- در ماده (۴۶۶) آیا نکول از سوگند مثبت جنایت است یا خیر؟ ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.
- ۶- در ماده (۴۶۷) عبارت «یا اظهار بی‌اطلاعی» خلاف موازین شرع است، باید حذف شود. (به مسأله ۷ تحریرالوسیله، الثانی من اللواحق فی العاقله مراجعه شود).
- ۷- ماده (۴۶۹) مبتنی بر ایراد مذکور در ماده (۴۵۶)، باید اصلاح شود.

- ۸_ اطلاق ماده (۴۷۴) در خصوص پرداخت دیه غیرمسلمان از بیت‌المال در خصوص اشخاصی که جزیه پرداخت نمی‌کنند، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۹_ ماده (۴۷۵) عموم جنایات تسبیحی نسبت به خطای محض، خلاف موازین شرع شناخته شد. (به ذیل مساله ۱۰ المبحث‌الثانی فی‌الاسباب تحریرالوسیله مراجعه شود).
- ۱۰_ در ماده (۴۷۸) در صورتی که جانی اقربا داشته باشد، خلاف موازین شرع است، زیرا دیه را باید الاقرب فالاقرب بپردازند. (به مساله ۸ الثانی فی‌کیفیه‌التقسیت در مبحث الثانی من‌اللواحق فی‌العاقله تحریرالوسیله، مراجعه شود).
- ۱۱_ در ماده (۴۸۱) با توجه به فتوای مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) دیه باید از بیت‌المال داده شود، بنابراین لازم است این ماده اصلاح گردد.
- ۱۲_ در ماده (۴۸۲) در خصوص اتیان سوگند باید مشخص شود که در خصوص لوث است یا در مقامی که اصلاً لوئی درکار نباشد؟ بنابراین این ماده از این حیث ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد. و همچنین در اطراف علم اجمالی حصول ظن محقق نسبت به همه اطراف علم اجمالی امکان ندارد تا حکم لوث (قسامه) بار گردد، لذا ماده مزبور از این جهت نیز خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۱۳_ در صدر ماده (۴۸۸) تقیید تحقق لوث نسبت به اشخاص معین، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۱۴_ شمول عبارت «در غیر این صورت» در قسمت اخیر ماده (۴۸۹) نسبت به موردی که قصاص عضو انجام شود و مجری تجاوز از مجازات مقرر نکرده باشد دیه ندارد، از این جهت با توجه به فتوای حضرت امام [علیه‌الرحمه] خلاف موازین شرع شناخته شد. (به مساله ۱۳ القول فی کیفیت الاستیفاء تحریرالوسیله، مراجعه شود).
- ۱۵_ در ماده (۴۹۰) احراز تقصیر توسط دادگاه مذکور در صدر ماده باید اصلاح شود.
- ۱۶_ تعریف ولی در تبصره ماده (۴۹۹) مبهم است و عبارت صدر تبصره (۲) لایحه پیشنهادی رافع این ابهام می‌باشد، بنابراین باید روشن شود تا اظهار نظر گردد.
- ۱۷_ مقصود از خسارت در ماده (۴۹۹) مبهم است و مشخص نیست که مراد آن از ارش و حکومت است و یا غیر آن، پس از رفع ابهام اظهار نظر می‌شود. علاوه بر این از این جهت که ضمان طیب در صورت عدم قصور و تقصیر در علم و عمل در فرض عدم اخذ برائت ثابت می‌ماند، خلاف موازین شرع شناخته شد.

- ۱۸- ماده (۵۰۰) مبنیاً بر اشکال ماده (۴۹۹) ایراد دارد، در صورت اصلاح ماده مذکور این اشکال مرتفع خواهد شد. تبصره (۲) این ماده چون ضمان پزشکی را منحصر به تقصیر نموده و قصور را در صورت عدم برائت شامل نمی‌شود، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۱۹- در ماده (۵۰۲) چون مقصود از سایر خسارات روشن نیست، باید اصلاح شود.
- ۲۰- ماده (۵۰۳) از این جهت که شامل موارد اختیاری بودن عمل هم می‌شود، خلاف موازین شرع است. (به مساله ۱۱ تحریرالوسیله، القول فی موجبات الضمان مراجعه شود).
- ۲۱- ماده (۵۰۸) و تبصره آن ابهام دارد، با توجه به فتوای مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) اصلاح شود.
- ۲۲- در ماده (۵۰۹) همان ایراد ماده (۴۵۶) در مورد خسارات وجود دارد. و در مورد اینکه آیا شامل مواردی می‌شود که منشأ حادثه نقص فنی مخفی مستند به عمل دیگری از قبیل کارخانه‌سازنده و یا تعمیر کار باشد را نیز می‌شود یا خیر ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهار نظر می‌شود.
- ۲۳- عبارت «سایر خسارات» در ماده (۵۱۱) همان ایراد ماده (۴۵۶) را دارد.
- ۲۴- ماده (۵۱۲) روشن نیست که آیا موارد عدم استناد به داعی را می‌گیرد یا خیر؟ ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهار نظر می‌شود.
- ۲۵- تبصره (۲) ماده (۵۱۲) عبارت «سایر خسارات»، همان ایراد ماده (۴۵۶) را دارد.
- ۲۶- ماده (۵۱۴) تقیید به رایگان بودن در ماده (۵۱۴)، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۲۷- عبارت ماده (۵۱۸) باید به این صورت اصلاح شود «ولکن کسی آن را جای نامناسبی مانند جای اول یا در جای بدتری قرار دهد.» (به مساله ۳: المبحث الثانی فی الاسباب تحریرالوسیله، مراجعه شود).
- ۲۸- در تبصره (۲) ماده (۵۱۸) در مورد قصوری که موجب استناد نباشد، خلاف موازین شرع است.
- ۲۹- اطلاق عبارات «به نحو مجاز» و «ضوابط فنی» در ماده (۵۲۱) چون شامل مواردی می‌شود که مؤثر در استحکام بنا نیست، خلاف موازین شرع است. (به مساله ۸ تحریرالوسیله، المبحث الثانی فی الاسباب مراجعه شود).
- ۳۰- اطلاق ثبوت ضمان بر ناظر و مانند آن در تبصره ماده (۵۲۱) در صورتی که عمل عرفاً مستند به آنان نباشد، خلاف موازین شرع شناخته شد و صرف به عهده گرفتن دیگری نافی ضمان مالک نیست.
- ۳۱- اطلاق مقررات در ماده (۵۲۲) چون شامل مقررات غیر مؤثر در ایمنی و استحکام نیز می‌شود، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۳۲- در ماده (۵۲۸) اطلاق عبارت «محل غیرمجاز» در مواردی که مداخلتی در استناد مورد به کسی که سوار حیوان است ندارد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

- ۳۳_ در ماده (۵۳۱) قید عبارت «چنانچه میزان تأثیر آنها در برخورد» مشخص نباشد، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۳۴_ در ماده (۵۳۲) قید عبارت «مساوی یا نامعلوم بودن میزان تأثیر»، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۳۵_ تبصره ماده (۵۳۲)، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۳۶_ ذیل ماده (۵۳۷) قید عبارت «مگر تأثیر رفتار...»، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۳۷_ در ماده (۵۴۰) عبارت «و همچنین اگر عمل یکی بر خلاف عمل دیگری، به قصد تحقق آن جنایت انجام گرفته باشد، قاصد ضامن است»، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۳۸_ در صدر ماده (۵۵۰)، تداخل دیه در صورتی که لازم ملزوم باشند، خلاف موازین شرع شناخته شد. (به مساله ۳ المقصد الثانی فی الجنایه علی المنافع، تحریر الوسیله مراجعه شود).
- ۳۹_ ماده (۵۵۳)، خلاف موازین شرع است (با توجه به فتاوی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و نیز مغایر اصل ۳۶ قانون اساسی شناخته شد.
- ۴۰_ در تبصره ماده (۵۵۵) پرداخت مازاد بر دیه، خلاف موازین شرع است، علاوه بر این، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.
- ۴۱_ ماده (۵۵۸) به این نحو، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۴۲_ ماده (۵۵۹) عبارت غروب آفتاب باید به مغرب شرعی اصلاح شود.
- ۴۳_ در قسمت اخیر ماده (۵۶۴) حکم به ثلث و مازاد آن، خلاف موازین شرع شناخته شد. (به مساله ۲۷ مقادیر الدیات، تحریر الوسیله مراجعه شود).
- ۴۴_ ماده (۵۷۱) از این نظر که قاضی را ملزم به شلاق تعزیری کرده در عین اینکه با توجه به نظر حضرت امام (علیه السلام) که قاضی را مخیر به تصالح و یا ... نموده، باید اصلاح شود. (به فتاوی حضرت امام (علیه السلام) در مساله ۴ کتاب الدیات القول فی الجنایه علی المقصد الثالث فی الشجاع مساله ۹ مراجعه شود).
- ۴۵_ پرداخت ارش در ماده (۵۷۶)، خلاف موازین شرع شناخته شد. (با توجه به فتاوی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) اصلاح شود).
- ۴۶_ ماده (۵۷۹) اطلاق حکم ماده نسبت به مورد بهبود یافتن، خلاف موازین شرع است.

شماره ۴۰۴۲۲ / ۱۹۳۰
تاریخ: ۱۹۹۱
پوست
مهرنوی

- ۴۷- تبصره ماده (۵۸۳)، خلاف موازین شرع شناخته شد. (باید طبق تحریرالوسیله حضرت امام (علیه‌الرحمه)، در مساله ۱ کتاب الدیات‌القول فی الجنایه علی الاطراف المقصد الاول فی دیات الاعضاء الاول الشعر مساله ۱، اصلاح شود).
- ۴۸- تبصره ماده (۵۸۴) با توجه به نظر حضرت امام (علیه‌الرحمه) در تحریرالوسیله مساله ۳ از مصدر مذکور در تبصره ماده قبل، باید حذف شود.
- ۴۹- ماده (۵۸۹) به این صورت اصلاح شود: «علاوه بر ارش یا ثلث دیه یا مهرالمثل حسب مورد باید ارش دیگری برای عیب حاصله پرداخت شود.»
- ۵۰- در تبصره ماده (۵۹۱) کلمه «متیقن» باید حذف شود علاوه بر این در عبارت ذیل تبصره «در غیر این صورت دیه کامل چشم پرداخت می‌شود» باید عبارت «دیه کامل چشم» به «ارش» تبدیل شود والا خلاف موازین شرع است. (به مساله ۱ از تحریرالوسیله حضرت امام (علیه‌الرحمه)، کتاب دیات ذیل الثانیه القول فی الجنایه المقصد الاول دیات الاعضاء الثانی العینان، مراجعه شود).
- ۵۱- ماده (۵۹۴) خلاف فتوای حضرت امام (علیه‌الرحمه) در مساله ۴ مصدر سابق است، اگر طبق ماده (۳۷۹) فعلی اصلاح شود اشکال رفع می‌گردد.
- ۵۲- قسمت آخر ماده (۶۰۰) عدد «یک‌دهم» خلاف فتوای حضرت امام (علیه‌الرحمه) و خلاف لایحه می‌باشد باید به عبارت «یک‌پنجم» اصلاح شود.
- ۵۳- ماده (۶۰۵) «یک‌هجدم دیه» برای پاره کردن ترمه گوش، خلاف موازین شرع است.
- ۵۴- ماده (۶۱۵) نسبت به از بین بردن قسمتی از زبان گویا، خلاف موازین شرع شناخته شد. (با توجه به مساله ۳ و ۲ تحریرالوسیله، کتاب الدیات، القول فی الجنایه علی الاطراف المقصد الاول فی دیات الاعضاء السادس اللسان مساله ۲ و ۴ اصلاح شود).
- ۵۵- اشکال ماده (۶۱۵) بر ماده (۶۱۷) وارد است. (با توجه به مساله ۶ مصدر فوق)
- ۵۶- قسمت اخیر ماده (۶۱۹) همان اشکال مواد (۶۱۵) و (۶۱۷) را دارد. (با توجه به مسائل ۲ و ۴ و ۸ مصدر سابق)
- ۵۷- در قسمت اخیر تبصره (۱) ماده (۶۲۱) کلمه «دیه» زائد است باید حذف شود.
- ۵۸- در ماده (۶۲۳) کلمه «فاسد» در عبارت «سیاه و فاسد شده است» زائد است باید حذف شود.
- ۵۹- تبصره ماده (۶۲۷) خلاف موازین شرع است، باید مطابق مساله (۶) مصدر سابق اصلاح شود.

- ۶۰- اطلاق حکم به دیه بدون شکستن گردن، در صدر ماده (۶۳۰) خلاف موازین شرع است. (به مسأله ۱ تحریر الوسیله در دیه عنق مراجعه شود).
- ۶۱- قسمت اخیر تبصره ماده (۶۴۱) از این جهت که مجموع ارش و دیه انگشتان نباید بیش از دیه یک دست شود، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۶۲- تقیید بند (ه) ماده (۶۵۱) به اینکه توان راه رفتن از بین نرود، خلاف موازین شرع است.
- ۶۳- قسمت اخیر تبصره (۲) بند (ه) ماده (۶۵۱) در خصوص حکم به ارش، خلاف موازین شرع شناخته شد. (باید طبق مسأله ۳ تحریر الوسیله کتاب الدیات، القول فی الجنایه علی الاطراف، المقصد الاول فی دیات الاعضاء اصلاح شود).
- ۶۴- در قسمت اخیر ماده (۶۵۴) چون ارش مربوط به مواردی است که تقدیر شرعی برای دیه جنایت نباشد و در خصوص موضوع مذکور در این ماده تقدیر شرعی وجود دارد بنابراین حکم به ارش در ذیل ماده، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۶۵- در ماده (۶۵۵) حکم به اینکه در این صورت دیه کامل اضافه می شود خلاف موازین شرع است بلکه در این صورت باید تنها دیه کامل داده شود. علاوه بر این ذیل ماده نیز در خصوص افزودن ارش بر دیه کامل و یا ارش مذکور خلاف موازین شرع شناخته شد. (به کتاب الدیات القول فی الجنایه خاتمه الفرع الاول تحریر الوسیله مراجعه شود).
- ۶۶- ماده (۶۵۶)، خلاف موازین شرع شناخته شد. (به مصدر سابق فرع دوم مراجعه شود).
- ۶۷- قسمت اخیر تبصره ماده (۶۵۷) در خصوص اینکه ارش باید بیشتر از دیه شکستن همان دنده باشد، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۶۸- اطلاق بند (ج) ماده (۶۶۲) در غیر مقاربت، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۶۹- عبارت «غیر رشید» و عبارت «فریب خورده» در قسمت اخیر تبصره (۱) بند (ج) ماده (۶۶۲)، مبهم است باید روشن شود تا اظهار نظر گردد.
- ۷۰- اطلاق مهرالمثل در بند (الف) ماده (۶۶۲) و تبصره (۲) آن و همچنین در ماده (۶۶۳) منصرف به مهرالمثل مذکور در باب نکاح، خلاف نظر مقام معظم رهبری در جواب استفتاء معموله می باشد، باید مطابق فتوای معظم له اصلاح شود.
- ۷۱- در ماده (۶۶۴) کلمه «دیه» باید به «حسب مورد دیه یا ارش» تبدیل شود.
- ۷۲- در بند (الف) ماده (۶۶۵) ایجاب پرداخت نفقه زوجه به نحو مذکور، خلاف موازین شرع است. (به کتاب النکاح تحریر الوسیله از جمله مسأله ۱۲ آن مراجعه شود).

۷۳_ در بند (ب) ماده (۶۶۵) عبارت «علاوه بر تمام مهر» و کلمه «نیز»، باید حذف شود، زیرا مهر در این خصوص تابع مقررات مربوط به خود است.

۷۴_ در بند (ج) ماده (۶۶۵) اطلاق پرداخت نفقه در غیر مورد مقاربت، خلاف موازین شرع است.

۷۵_ در بند (الف) ماده (۶۶۶) عبارت «غیر رشیده» مبهم است، پس از رفع ابهام اظهار نظر می شود، علاوه بر این اشکال مربوط به مواد (۶۶۲) و (۶۶۳) و تبصره (۲) ماده (۶۶۲) در این خصوص نیز وجود دارد.

۷۶_ در بند (ب) ماده (۶۶۶) کلمه «رشیده» ابهام دارد، باید روشن شود، علاوه بر این عبارت صدر این بند به عبارت «رضایت زن بالغ به مقاربت» اصلاح شود.

۷۷_ اشکال مواد (۶۶۲) و (۶۶۳) و تبصره (۲) ماده (۶۶۲) در بند (ج) ماده (۶۶۶) و ماده (۶۶۷) نیز وجود دارد.

۷۸_ در تبصره (۳) ماده (۶۶۸) عبارت «در قطع باقیمانده ختنه گاه به انضمام تمام یا قسمتی از اندام تناسلی»، خلاف موازین شرع شناخته شد. (باید به تحریرالوسیله، کتاب الدیات الاعضاء فی الجنایه علی الاطراف الخامس عشر مسأله ۵ مراجعه و مطابق آن اصلاح شود) و نیز حکم به اینکه مجموع دیه باقیمانده نباید بیش از دیه کامل باشد، خلاف فتوای حضرت امام (علیه السلام) است.

۷۹_ در قسمت اخیر ماده (۶۶۹) حکم به ثبوت دیه کامل در خصوص عنین، خلاف موازین شرع است. (به مسأله ۶ تحریرالوسیله مراجعه شود که باید ثلث دیه در نظر گرفته شود).

۸۰_ در صدر ماده (۶۷۰) تعریف ناقص است. (طبق تحریرالوسیله اصلاح شود).

۸۱_ ماده (۶۷۱)، خلاف فتوی حضرت امام (علیه السلام) است.

۸۲_ در قسمت اخیر ماده (۶۷۲)، حکم به اینکه در صورتی که درمان شود موجب ارش است خلاف موازین شرع است.

۸۳_ ماده (۶۷۳) باید مطابق ماده (۶۷۰) اصلاح شود.

۸۴_ در ماده (۶۷۷) پرداخت ارش جهت قطع و از بین بردن نوک پستان زن، خلاف موازین شرع شناخته شد. (مطابق فتوای حضرت امام (علیه السلام) در جلد ۲ تحریرالوسیله الرابع عشر الثدی مسأله ۴ اصلاح شود).

۸۵_ ماده (۶۸۰) با توجه به اینکه حضرت امام (علیه السلام) در موارد مختلف فتوای مختلف دارند، مطابق آنها اصلاح شود.

۸۶- تعیین مدت یکسال در تبصره ماده (۶۸۰) صحیح نیست، باید همانگونه که در تحریرالوسیله حضرت امام (علیهالرحمه) آمده به مدت متعارف و در هر مورد با نظر کارشناس باشد.

۸۷- ماده (۶۸۲) مقید نمودن موضوع بخصوص موردیکه از طریق کارشناسی روشن شده باشد کافی نیست بلکه از طریق معتبر دیگری ثابت شود که در مدت معینی بر می‌گردد همین حکم جاری می‌باشد، بنابراین لازم است ماده به این صورت اصلاح شود.

۸۸- لازم است در ماده (۶۸۵) عبارت «موجب دیه بوده» به عبارت «حسب مورد موجب دیه یا ارزش بوده» اصلاح شود.

۸۹- ذیل ماده (۶۸۶) از عبارت «مگر آن‌که آن صدمه لازم و ملزوم زوال یا نقصان عقل باشد که در این صورت تنها دیه یا ارزش منفعت پرداخت می‌گردد.» چون خلاف موازین شرع است باید حذف شود.

۹۰- ذیل ماده (۶۸۷) از عبارت «مگر آن‌که بازگشت آن به نحوی غیر متعارف بوده و موهبتی مجدد باشد.» باید حذف شود.

۹۱- تبصره ماده (۶۸۹) اشکال دارد، باید حذف شود.

۹۲- در ماده (۶۹۲) عبارت «و چنانچه قابل تشخیص نباشد، موجب ارزش است.» چون خلاف موازین شرع است، باید حذف شود.

۹۳- در ماده (۷۰۰) عبارت باید به این صورت اصلاح شود که فقط یک دیه دارد و برای بینایی دیه دیگری وجود ندارد و در قسمت آخر ماده هم باید عبارت به «حسب مورد هر کدام دیه یا ارزش جداگانه خواهد داشت» اصلاح شود.

۹۴- در ماده (۷۰۱) محاسبه دیه به همان نسبت، خلاف موازین شرع است. (با توجه به ذیل مسأله ۲ الرابع الشّم تحریرالوسیله اصلاح شود.)

۹۵- در ماده (۷۰۸) باید عبارت «اینکه اگر عرفاً عیب تلقی شود موجب ارزش است.» اضافه شود.

۹۶- عبارت تبصره (۲) ماده (۷۱۸) باید به عبارت «یک جراحی که از حیث عمق متعدد باشد» اصلاح شود.

۹۷- اطلاق حکم ماده (۷۲۱) نسبت به زن، خلاف موازین شرع است. (مطابق تحریرالوسیله اصلاح شود)

۹۸- در ماده (۷۲۶) اطلاق ممنوع نمودن مرتکب از دیه سهمی خود در سقط جنین که دیه بر عهده عاقله نیست، خلاف موازین شرع شناخته شد.

— لازم به ذکر است اشکالات شرعی و ایهامات دیگری بر این مصوبه وارد است، بنا به مراتب مذکور و با عنایت به اصل ۴ قانون اساسی، ایرادات دیگر متعاقباً اعلام خواهد شد.

تذکرات:

- ۱_ در ماده (۴۳۹) عبارت «ولی دم نمی تواند وی را دوباره قصاص نفس کند، ...» به عبارت «ولی دم حق قصاص او را دارد لکن باید ابتدا قاتل حق خود را استیفاء، مصالحه یا گذشت کند» اصلاح شود.
- ۲_ در ذیل ماده (۴۴۵) بی هوشی یا بی حسی یا عدم آنها حق جانی است.
- ۳_ در ماده (۴۴۹)، ذکر مراد (۶۱۲) و (۶۱۴) ارتباطی به این قانون ندارد.
- ۴_ در ماده (۴۵۱) قبل از عبارت «با جلب نظر کارشناس» عبارت «در صورت لزوم» اضافه شود.
- ۵_ در ماده (۴۶۱) باید به فصل چهارم ادله اثبات در خصوص سوگند ارجاع داده شود.
- ۶_ در ماده (۴۸۸) عبارت «علیه شخص یا اشخاص معینی» حذف شود.
- ۷_ در ماده (۴۹۰) کلمه «مجری» زائد است، باید حذف شود.
- ۸_ در صورت انفصال یا اخراج کسر از حقوق در ماده (۴۹۰) معنی ندارد.
- ۹_ در ماده (۴۹۲) بجای کلمه «باشند» کلمه «باشد» صحیح است.
- ۱۰_ قید ناشناسی در تبصره (۱) ماده (۵۱۸) لازم نیست.
- ۱۱_ تبصره ماده (۵۲۳) باید قید گردد در مواردی که در ماده حکم به ضمان شده است.
- ۱۲_ در بند (ب) ماده (۵۴۳) کلمه «مسی» باید اصلاح گردد.
- ۱۳_ ماده (۵۵۷) در صدر ماده آورده شود این احکام مربوط به مسلمانان است.
- ۱۴_ در تبصره ماده (۵۵۹) عبارت «غروب آفتاب» به عبارت «مغرب شرعی» اصلاح شود.
- ۱۵_ در ماده (۵۹۷) سطر سوم عبارت «موجب یک دهم دیه کامل» اصلاح شود.
- ۱۶_ در ماده (۶۱۰) عبارت «هر کدام دیه جداگانه ای خواهد داشت» به عبارت «حسب مورد هر کدام دیه یا ارش جداگانه دارد» اصلاح شود.
- ۱۷_ عبارت ماده (۶۳۸) به عبارت «فلج کردن فک پایین دوسوم دیه آن و قطع فک فلج شده یک سوم دیه فک را دارد» اصلاح گردد.
- ۱۸_ در ماده (۶۴۰) با توجه به تبصره ماده (۶۴۱) حکم قطع قسمتی از کف دست باید مشخص شود.
- ۱۹_ لازم است ماده (۶۵۰) همانند بحث الرجالان تحریر الوسیله بنحو روشن تنظیم گردد.
- ۲۰_ در بند (ه) ماده (۶۵۱) کلمه «ولی» در عبارت «ولی توان راه رفتن از بین نرود» به کلمه «ولو» اصلاح گردد.
- ۲۱_ در ماده (۶۷۰) کلمه قطع قبل از عبارت «از بین بردن بخشی از آن» آورده شود.
- ۲۲_ در ماده (۷۱۹) حرف «و» اضافه است.
- ۲۳_ با توجه به اینکه کتاب پنجم این قانون هنوز تصویب نشده است ارجاع به آن در این مصوبه موجه نمی باشد.

محمد رضا علیزاده

قائم مقام دبیر شورای نگهبان